

Anatole France și ideea perfecțiunii

17 octombrie 2024

Se împlinesc 100 de ani de la moartea lui Anatole France, scriitorul care a purtat, cu mare mândrie, acest pseudonim literar, aproape identic cu numele său adevărat. Anatole France a dominat literatura franceză timp de o jumătate de secol. Deși este cunoscut ca romancier și povestitor, a explorat și alte genuri literare, excelând și în nuvelă și critica literară.

Pentru adolescentul de astăzi, care încearcă să se orienteze prin coridoarele bibliotecilor și pentru care France e fără rezonanțe, e greu de imaginat ce a însemnat acest nume, la începutul secolului XX. Premiul Nobel, primit în 1921, este doar un indiciu. Acest spirit pătrunzător, răzvrătit împotriva clișeeilor de gândire, călăuzit de ideea unui destin mai demn pentru umanitate, a reprezentat o epocă și o tendință fundamentală a spiritului.

Anatole France a scris în timpul unei schimbări majore în arte și literatură, când vechea Europă a lăsat loc unei Europe moderne cu totul noi și diferite. Pentru contemporanii săi, însă, France a fost un scriitor modern ce a avut curajul să scrie satire mușcătoare, chiar șocante, despre marile instituții culturale.

Opera lui se caracterizează prin inteligență, gust, măiestrie, pricepere și raționalism. Stilul său, modelat după Voltaire, scriitura elegantă, amestecul de scepticism, hedonism și ironie, tipic viziunii sale, aveau să-l transforme în unul dintre autorii clasici ai epocii. Exemplu desăvârșit de scriitor-cetățean, Anatole France a lăsat o operă vastă în care, după spusele lui Tudor Vianu, „romancierul se însoțește totdeauna cu ideologul și moralistul”.

Născut în anul 1844, pe cheiurile Senei, ca fiu al unui librar erudit, și-a petrecut copilăria și cea mai mare parte a vieții în jurul cărților. Librăria tatălui devine lăcașul marilor întâlniri dintre Anatole France și clasicii literaturii franceze. Aici, printre polițele încărcate cu tomuri de toate mărimile, trecând de la poezie la filosofie sau la științele naturii, își însușește o cultură vastă și variată, deprinde gustul erudiției, își făurește o personalitate, eliberându-se de complexele unui fizic ingrat și dobândind posibilitatea de a se impune pretutindeni prin darul unei conversații încântătoare.

Alături de gustul pentru cărți rare, el crește într-o atmosferă conservatoare: tatăl era legitimist și practica religia catolică cu ardoare. Atmosfera familială era dominată de tatăl său, librarul cu multe cunoștințe, specializat în cărți de istorie, îndeosebi din

trecutul apropiat, al Revoluției Franceze. Însă de îndată ce conștiința adolescenței se înfiripă în el, tinde către o cugetare liberă.

Primele studii le face la colegiul „Stanislas”, o școală de băieți din Paris, unde avea colegi, aparținând clasei aristocratice și unde tânărul Anatole se simțea izolat și nefericit. Visând la o evadare din acea atmosferă, singura sa preocupare era de a deveni savant, de a învăța și a ști mult.

După absolvirea colegiului, a lucrat în librăria tatălui său, a fost apoi catalogator, asistent de editor, profesor, iar timp de 14 ani bibliotecar la Senat. Pasiunea pentru cărți, deprinsă chiar în casa părintească, lectura susținută, s-au prelungit prin activitatea bibliografului, comentatorului și prefațatorului.

Anatole France se adâncește într-o mare erudiție istorică, filologică, literară. Având bazele unei culturi umaniste solide, tânărul crescut în universul cărților, a decis să-și dedice viața literaturii, nutrind la proiectul îndrăzneț de a trăi din pana lui. Timp de aproximativ douăzeci de ani a ocupat diverse funcții, însă nu s-a îndepărtat niciodată prea mult de cărți, având întotdeauna suficient timp pentru propriile sale scrieri.

Începuturile literare și le-a făcut sub influența școlii parnasiene, care preconiza așa zisa „artă pentru artă”, căutând o evadare din realitate, din viața socială și din problemele pe care aceasta le pune scriitorilor. Culegerile de versuri din acea vreme sunt o mărturie a acestei orientări de tinerețe.

Poezia lui France e o fațetă secundară a scrisului său. Fluente și bine șlefuite, acestea depășesc versificația bine meșteșugită. Încercările din teatru, în măsură mai mare decât poezia, deși sporadice, s-au prelungit până târziu, spre deosebire de versurile părăsite odată cu tinerețea. Dar vocația sa de scriitor umanist nu se împlinește în domeniul liricii, ci în cel al prozei și criticii literare.

Debutul său în proză are loc la treizeci și patru de ani. Ca romancier, Anatole France s-a afirmat mai ales prin apariția cărții intitulată *Crima lui Sylvestre Bonnard*, în 1881, carte care-l va impune publicului și criticii, aducându-i un prim val de notorietate și un premiu academic. A urmat o serie de alte romane, precum și articolele sale de critică literară grupate în patru volume sub titlul *Viața literară*....

Bibliotecar, Luciana Macovei

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie:

Anatole France. Prof. Acad. Mihai Ralea. București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955. *Viața literară. Anatole France*. București: Univers, 1978. *Reîntâlniri cu France și Shaw*. Silvian Iosifescu. București: Editura Eminescu, 1978. *Interpretări. Mihai D. Ralea*. București: Editura Literară a Casei Școalelor, 1927.